

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 23

5. lipnja 2008.

cijena 100 Ft

Foto: Stipan Balatinac

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić nazočio je proslavi 320. obljetnice doselidbe posljednjih skupina bunjevačkih Hrvata na bajske prostore, održanoj u Baji 30. i 31. svibnja

Komentar

Ugarska kot naturpark

Čudna je ova zemlja, pravda čudna po tom kako se ovde barata blagom/živinami i prirodom, ke su vik bile izložene ljudskoj volji. Čujem neki dan na televiziji da je jedan peštanski tip iz jednoga stana u drugi, nek za vlašću zabavu prikstriljao, i čez oblok slučajno ili svismo pogodio mačku, ka je na istom mjestu preminula. Nadležni su veljek dali izjavu da uzrok striljanja nije poznat, ali da za mučenje blaga more delikvent dobiti dvojica ljeta zatvora. (Doklje ne začme iz dosade striljati na ljude u šetnji.) Drugi dan drugi izvješćaj, kako je neki gazda pretukao, mučio svojega cucka, pustio da dane dugo u škuroj prostoriji živi (životari) prez pila i jila, a siromaško stvorenje, kad su ga našli, jur nije mogao prohodati. Samo od sebe je razumljivo, nisu ga jur mogli spasiti za žitak. Dvojica ljeta u zatvoru za ovo mučenje bilo bi prekratko vrime za toga vlasnika. A znamda ne bi škodila stroga kontrola ni ovde za nekoliko ljudi ki spolom na lancu držu „najboljega prijatelja človika“, i nigdar ga ne pustu na slobodu. Zgoda se kad na žarkom suncu prez vode moraju ležati ti nesrični cucki, a sama sam osvidočila kako neki spametni „vladari“ reguliraju, uču na red svoje cucke. Na peldu, kad ne poslušna na rič, malo mu se pusti plinski sprej ili ga se sveže za veliki suk. Ako cucak prikskoči plot, garant će se obisiti na lisu. Nigdar nisam razumila zašto si zamu ovakovi ljudi za takovu (ne)odgovornost. Kad takovo stvorenje otkine lanac svojega ropstva, rijetkokrat ugriže svojega gazdu, ali najgušće su žrtve njegove slobode dica, biciklisti ili neđužni prolaznici. I još jedna vist, jer s takovimi izvješćaji smo puni. Nedavno je samo pred javnošću otkriven hobi rapšicov da s cucki idu na lov na mlade srne, jelene i divlje svinje, rekši starina se splešu od lajanja i uvujdu, a mlada srna, jelen, prase ostane na mjestu od straha. Onda je ulovu, lipo je zakolju ili je daju na stranjsku zemlju za veliku lovu. Pred kratkim su takovoj dvorskoj idili krajnapravili žandari, sad će ta velikodušni „jagar“ moći platiti za krađu državnoga imanja. I da još malo povidam i za naš budući naturpark uz Pinku, kade je trava narasla do glave. Kišemo, vonjavicu smo sabrali, suze nam curu od svakarčkove alergije, štakore, miše i kune, vrijeda i kače moremo prebrojiti pri jutarnjoj i večernjoj šetnji, nikogar ne interesira. Kad sam se jedanput ufala pitati, gdo će travu pokositi i kad će to biti konačno, dobila sam odgovor da u firmi ka je zadužena za brigu županijskih rijekov i potokov, jako čuda djela imaju, i veselu se ako u ljeti dvakrat zajdu van svakamor, odstraniti te divlje biljke, koprive, gnjazdo od stvorenj ali pak nimaju dovoljno djelačev. Uprav to je karakteristično i za košenje trave polag cestov. A trava nek raste, i nikogar ne pita za dozvolu! A mi nek neka kišemo, nos si brišemo i poždroknemo i nadalje da na ovom grišnom svitu, nikogar ništ s puta ne ide, ter da cijela Ugarska izgleda kot jedan naturpark ali rezervat (naravno u ločestom smislu riči), u kom smo mi prema blagu i prirodi najgorji gospodari!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Snaga i otpornost stoljeća. Što je to snaga i otpornost stoljeća jedne grane hrvatskoga stabla koja se, otrgnuta godinama od žive veze s maticom, uspjela održati na ugarskim vjetrometinama. Da je to tako, u ne malo mjeri pomogla je obitelj i crkva, franjevci koji su otpatili svoje stado i sagradili prva svetišta od granja i pruća kako bi početkom 18. stoljeća počeli s gradnjom danas velebne crkvene građevine u samom središtu grada Baje, crkve Svetoga Antuna. Na njezinim zidovima i oltarima, danas, nema napisa na hrvatskom jeziku. Kažu mi kako su ih u najtežim danima po hrvatski narod na bačkim prostorima skinuli sa zidova? Prvi put nakon tristo-tinjak godina otkada su došli na ove prostore, Bunjevci su 1936. godine organizirano posjetili izvor Bune kod Blagaja nedaleko od Mostara i podigli spomen-ploču na kojoj između ostaloga stoji: „Uvik smo bili virni tvojoj riči“. U tim riječima sadržana je i snaga ljubavi, vjere i povjerenja, čulo se u propovijedi svete mise u spomen na 320 godina useljenja posljednjih skupina bunjevačkih Hrvata na bajske prostore. Kako su se uspjeli do danas održati? Kako je u svojoj nadahutoj propovijedi naglasio gvardijan franjevačkog samostana Humac u Hercegovini fra Miro Šego: svoj ljudski, kršćanski i

nacionalni identitet ostvarili su kroz tri temeljna stupa svoga života: prvi je obitelj, drugi je crkva, a treći je domovina. Jer tko ima ta tri temeljna oslonca, on se ne mora bojati za svoju budućnost, jer kroz poštovanje njih s njima je i Bog kao središte njihova svijeta.

Obitelj, snaga obitelji, kaže mi jedan stariji Bunjevac, ja sam i u sredini, gradskoj, gdje nas je bilo samo nas

nekoliko, svoju djecu naučio bunjevački. U tome je snaga vjere i nacionalnog identiteta, naučiti svoju djecu bunjevački, svoje unuke, svoje učenike, a ne plakati za izgubljenim i opravdanje svojih grešaka tražiti u režimu, školskom sustavu, represiji... Greška je u nama, u našoj vjerodostojnosti, jakosti i vjeri... Jer obitelj je središte našega najintimnijeg svijeta, u njoj nalazimo sebe, svoj mir, zaštitu, sigurnost, ali i svoje korijene koje naučimo čuvati ili ne... Ona je ta veza koja je vezala i one koji su se prije 320 godina doselili, kazao je fra Miro. Ona određuje i danas budućnost bunjevačke grane i svih hrvatskih grana na ovim prostorima. Nju ne može zamijeniti nitko, ni ustanova, ni plesna skupina, ni kružok hrvatskoga jezika. Primjer oca i majke temelj je života i vjere, samobitnosti, i zalog čuvanja korijena i temelj pravih sjećanja.

Branka Pavić Blažetin

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić nazočio je svetoj misi u bajskoj crkvi Svetog Antuna

Svatko znao svoj posao

Dana 12. svibnja u Sumartonu je održan Dan naselja na kojem su priređeni programi već od ranog jutra do kasne večeri: svinjokolje, nogometne utakmice, natjecanje u kuhanju, obiteljska natjecanja, kulturni programi i zabava. Samouprava i sve mjesne civilne udruge mnogo su radile da bi se svi gosti dobro osjećali.

„Sumartonski lepi dečki” dobri su i kuhari

Duhovski ponedjeljak u Sumartonu uvijek je dan zabave, razonode, športa i druženja.

Dan naselja ove godine započeo je svinjokoljem na nogometnom igralištu, naime, već vrlo rijetko se kolju svinje na tradicionalan način u naseljima. Kako bi se mladi naraštaji upoznali sa starijim tehnikama svinjokolja, članovi kulturno-umjetničkog društva pobrinuli su se da to bude zorno prikazano.

Mesar Blaž Barta, inače član društva, s pomoćnicima prikazao je sve faze prerade od čišćenja svinje mangalice u vrućoj vodi do izrade krvavica, kuhanja zelja s mesom, pečenja jetra s lukom, pečenja čvaraka.

Dok se rezalo meso, nogometaši, veterani iz Sumartona i Serdahela, okupili su se na nogometno nadmetanje. Postupno su stizale i momčadi pojedinih ulica i napunilo se nogometno igralište koje je bilo podijeljeno na više malonogometnih terena. Među veteranima uspješnija je bila serdahelska momčad, a od šest uličnih momčadi najuspješnija je bila Ona iz Ulice béke. Za male nogometaše održano je natjecanje u jedanaesterima.

Drugi dio igrališta pretvorio se u golemu kuhinju. Deset ekipa prihvatilo se da kuha nešto savršeno za gladne prolaznike. Bilo je ekipa i iz okolnih naselja. Kuhala je ekipa općine Rigyáca, Eszteregnye, Fícéhaza, Kerestura, Petribe, Svete Marije iz Hrvatske, ribiča iz Serdahela, ekipe mjesnih društava: Društva prijatelja vina, Tamburaša, KUD-a. Bilo je perkelta od pijetla, govedega vinskog

perkelta, gulaša od bunceka, riblja juha, gulaš od graha, govedi gulaš, paprikaš od zeca i gljiva, perkelta od pilećih želudaca. Osim natjecatelja kuhala su se i druga jela, ispečene su lepinje, gibanice, krvavice, kukuruzna kaša, pečeno meso. Raznovrsna ukusna jela ispekla su članice zbora, koje su cijeli dan od jutra do mraka radile.

Uz izvrsna jela dobro je došla i fina kapljica, za to su se pobrinuli članovi Društva prijatelja vina, koji su ponudili kušanje svojih vina. Iz organizacijskih poslova nije izostao ni dječji vrtić ni škola. Na šaljivom natjecanju roditelji skupa s djecom trebali su izvoditi razne zadatke vještine. Bilo je to veliko veselje za djecu. Cijelo je igralište odzvanjalo od navijanja. U popodnevnim satima otpočeo je kulturni program. Mjesno kulturno društvo ovaj put se predstavilo s podmlatkom: mladi tamburaši, puhači, plesači izveli su vrlo kvalitetan program hrvatskih pjesama i plesova, a školarci serdahelske osnovne škole moderne plesove. Nije izostao ni gost iz Hrvatske. Poznati međimurski pjevač Martin Srpak uz gitaru izveo je svoje komponirane pjesme, koje su već poznate i med pomurskom publikom. Zabava, kako to već biva, trajala je do kasnih sati.

Dan naselja u Sumartonu dokazao je koliko je snažna civilna sfera ako je ona odista aktivna, ako su njihovi voditelji ljudi zanesenjaci koji ne žale vrijeme i trud za svoju zajednicu.

Beta

BUDIMPEŠTA – U glavnome gradu, u dijelu zvanom Ferencváros, 24. svibnja okupile su se tamošnje manjinske samouprave (hrvatska, njemačka, srpska, rusinska, romska i slovačka) na zajedničkom programu Tradicije i običaja. U tamošnjem domu kulture priređena je fotoizložba slovačkih narodnih nošnji, izložba kipara Nijemca Imrea Takácsa, te izložba sudionika Srpske likovne kolonije u Senandriji. Priređeno je i zanimanje za djecu koje je vodila odgajateljica Ilona Papp te kušanje tradicionalnih jela nacionalnih kuhinja. U folklornom programu Hrvate su zastupali Oršolja Kuzma s prekrasnom izvedbom zalskih hrvatskih napjeva, te gimnazijalac budimpeštanske Hrvatske gimnazije Marko Štainer. Nazočne su pozdravili i ferencvaroški gradonačelnik Tibor Pál te ravnatelj doma kulture Zoltán Zubornyák.

BAJA – Hrvatska manjinska samouprava grada Baje povodom blagdana Svetog Antuna Padovanskog i župnoga proštenja, u nedjelju, 15. lipnja, priređuje susret hrvatskih crkvenih zborova kojemu će sudjelovati pjevački zborovi iz Dušnoka, Kačmara, Kukinja i Baje. Susret, koji će se održati i župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog, počinje u 11 sati misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje će služiti fra Ivan Holetić iz Subotice.

MOHAČ – U suorganizaciji Šokačke čitaonice i Hrvatske samouprave, u subotu, 14. lipnja, u Mohaču se priređuje tradicionalno Antunovo. Kako nam reče predsjednik Čitaonice Đuro Jakšić, program, već po običaju, počinje hrvatskom misom u 17 sati, a nakon nje priređuje se prigodni kulturni program u kojem nastupaju KUD „Zora” i TS „Šokadija”.

ČAVOLJ – Kako nas je obavijestio predsjednik HMS-a u Čavolju Stipan Mandić, Bunjevačka plesna skupina u subotu, 7. lipnja, gostuje na folklornom festivalu u Svetoj Nedelji, naselju 13 kilometara od Zagreba. Plesače će pratiti TS „Bačka” iz Gare. Navedenog dana čavoljski KUD „Bunjevački kulturni krug” nastupit će na tradicionalnoj smotri folkloru „Malogorički susreti”. Kako nam reče Stipan Mandić, planiraju i uže povezivanje s tim hrvatskim naseljem, a u tome im svojim posredovanjem pomaže i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu. Uzvratni posjet prijatelja iz Hrvatske Čavolju očekuje se 24. kolovoza kada će gosti sudjelovati na Hrvatskom danu povodom 120. obljetnice smrti biskupa Ivana Antunovića u Kalači.

Baja

Obilježena 320. obljetnica doselidbe bunjevačkih Hrvata

Snaga i otpornost stoljeća

Slavlje uveličao predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić

U suorganizaciji Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, u subotu, 31. svibnja, u Baji je prigodnom svečanošću obilježena 320. obljetnica doselidbe bunjevačkih Hrvata u Bačku. Pokrovitelji priredbe bili su Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora, koji je svojom nazočnošću uveličao slavlje bačkih Hrvata, te Katalin Szili, predsjednica mađarskog Parlamenta, koja je zbog drugih obveza bila zastupljena preko svog izaslanika.

Nakon okupljanja na terasi Hotela „Dunav”, smještenom na glavnome bajskom trgu, Trgu Svetog Trojstva, okupljeni uzvanici i domaćini uputili su se u župnu crkvu Svetog Antuna Padovanskog, nekadašnju franjevačku crkvu, gdje je s početkom u 10 sati služena svečana misa na hrvatskom jeziku koju su koncelebrirali fra Miro Šego, gvardijan samostana Svetog Duha u Humcu i fra Ivan Holetić iz Subotice, koji redovito svake posljednje nedjelje u mjesecu služi hrvatsku misu u Baji.

Okupljene, među njima posebno predsjednika Hrvatskoga sabora Luku Bebića i veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića pozdravio je župnik Mathias Schindler, povjerenik Kalačke nadbiskupije za nacionalne manjine, podsjetivši na povijesni doprinos Hrvata u životu župne zajednice i grada Baje. Misa je uljepšana pjevanjem crkvenoga zbora na čelu sa Šandorom Trskićem, a u pratnji župnoga kantora. U svojoj prigodnoj propovijedi fra Miro Šego osvrnuo

se na ulogu i značaj obitelji, crkve i domovine u životu i u životu kršćanske zajednice, pa i bačkih Hrvata koji su 1936. prvi put obilježili obljetnicu doselidbe na izvoru Bune postavljanjem spomen-ploče i prisjećanjem na zemlju podrijetla.

Nakon mise u predvorju Gradske kuće održana je mala svečanost uz polaganje vijenaca kod spomen-ploče postavljene povodom 300. obljetnice doselidbe bunjevačkih Hrvata, a obnovljene 1996. godine. „Burna je prošlost naše bunjevačke grane na ovim

prostorima u stalnoj borbi za opstankom, očuvanjem jezika, naše mile ikavice, vjere, običaja i nacionalne svijesti o pripadnosti hrvatskom narodu” – naglasio je uz ostalo Joso Šibalin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, prisjećanjem na istaknute nositelje prosvjetnog i duhovnog života među podunavskim Hrvatima, na franjevece Bosne Srebrene, na ulogu bajškoga franjevačkog samostana i visoko učilište koji su iznjedrili velikane poput Luke Čilića, Grgura Peštalića i fra Emerika Pavića. Kako reče, u 19. stoljeću njihovo je djelo nastavio biskup Ivana Antunović, preporoditelj bačkih

Hrvata, koji je svoje sljedbenike dobio u osobi Grge Jasenovića, zatim Ivana Petreša, Antuna Karagića i Miše Jelića. Nakon prigodnih riječi, vijence su položili predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, parlamentarni zastupnik Péter Márfaí, dogradonačelnik Baje Lajos Bucsu, predsjednici HDS-a, SHM-a Mišo Hepp i Joso Ostrogonac, a u ime Bačkog ogranka, Županijske hrvatske samouprave i hrvatskih samouprava u Bačkoj Angela Šokac Marković.

U dvorani „Borbiró” bajske Gradske kuće predstavljena je galerija „Alvona” iz Labina izložbom radova iz grafičke mape „13. Nova Art Histriae-Signum Temporis”, koju je u nazočnosti brojnih uzvanika otvorila dogradonačelnica Labina Liliana Vale.

Nakon intoniranja mađarske i hrvatske himne, u vijećnici Gradske kuće održana je spomen-sjednica. Okupljene uzvanike pozdravio je predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, među njima brojne uzvanike, predstavnike diplomatskih službi Republike Hrvatske u Budimpešti i Pečuha, parlamentarne zastupnike, predstavnike grada Baje i hrvatskih samouprava u Bačkoj. Okupljenima se prigodnim riječima prvi obratio predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić uputivši srdačne čestitke prigodom značajnog jubileja bunjevačkih Hrvata. Između ostalog on je naglasio kako su dan prije proslavili 18. obljetnicu novoga Hrvatskog sabora. Prisjetio se 1990. godine kada je nakon prvih demokratski parlamentarnih izbora osnovan Hrvatski sabor, čime je počela nova povijest suverene, demokratske hrvatske države. Hrvatski je sabor, kako reče, znatno stariji, jer 925. godine izabrao je prvoga kralja iz Trpimirovićeve dinastije, jedan od najstarijih u svijetu. Suvremeni Hrvatski sabor donio je takozvani Božićni ustav 22. prosinca 1990.

godine kada je člankom 10 obvezan da skrbi o Hrvatima diljem svijeta ma gdje se oni nalazili. Hrvatska država skrbi o jednoj velikoj hrvatskoj zajednici u Bosni i Hercegovini u kojoj su Hrvati konstitutivni narod. „Jedna od najznačajnijih hrvatskih grana je u Republici Mađarskoj, i hrvatska je država dužna prema spomenutom članku svog Ustava također skrbiti i o Hrvatima u Mađarskoj. Vi imate bogatu prošlost, povijest koja seže stoljećima unazad, ali ono što zadivljuje, to je da ste vi u ta teška vremena kada ste se uselili, a i kasnije je bilo tih teških vremena, sačuvali vašu nacionalnu svijest, jezik, kulturu, što je jedan od temelja izvanredno dobrih međudržavnih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Mađarske” – naglasio je uz ostalo Luka Bebić dodavši kako će Hrvatski sabor učiniti sve da pomogne u očuvanju jezika, kulture i obrazovanja. Istaknuo je i vrlo dobre, prijateljske odnose s Republikom Mađarskom izražavajući svoje uvjerenje da će Hrvatska uskoro biti članicom europske obitelji. Nadalje istaknuo je i razvojne planove Hrvatske na polju izgradnje autocesta i prometne infrastrukture čime će pridonijeti integraciji, komunikaciji, zbližavanju i boljem razumijevanju europskih naroda na ovim prostorima.

Okupljenima se obratio i parlamentarni zastupnik Péter Márfaí, koji je u ime predsjednice mađarskog Parlamenta Katalin Szili, pokrovitelja s mađarske strane, pozdravio skup povodom obilježavanja 320. obljetnice bunjevačkih Hrvata, koji su dali doprinos obogaćivanju društvenog i kulturnog života grada Baje. On je ujedno pročitao i pismo Katalin Szili upućeno sudionicima bajske svečanosti povodom proslavljanja ove značajne obljetnice.

Održana su i dva prigodna predavanja.

Profesor dr. Dinko Šokčević iz Pečuha održao je kratko izlaganje o nacionalnoj reintegraciji bunjevačkih i šokačkih Hrvata, a Naco Zelić iz Zagreba o izdavaštvu, knjigama i piscima bačkih Hrvata od Mihajla Radnića, koji se svojom knjigom javlja 1683. godine, do danas i do suvremenih autora na prostoru Bačke, u Srbiji i Mađarskoj, kao svjedočanstvu o opstojnosti pisane hrvatske riječi na ovim prostorima. On je govorio o ulozi kulturnih središta u prošlosti, prvo Budima i Baje, a poslije Subotice. Spomenuo je i bogatu bibliografiju bačkih Hrvata, koja naših dana broji oko 1000 naslova, posebno istaknuvši Antu Sekulića, najplodnijeg autora s 53 naslova te znatno više studija i članaka.

Kako uz ostalo reče dr. Šokčević, tijekom nacionalne integracije odnosno reintegracije bunjevačkih i šokačkih Hrvata na ovim prostorima u Bačkoj, u Mađarskoj tekao je otežano i mnogo sporije nego u Hrvatskoj. Nacionalna reintegracija za bačke Hrvate zapravo je vraćanje korijenima. Prema njegovim riječima, prije 320 godina doseljena je posljednja, i to manja skupina bunjevačkih Hrvata, jer su došli znatno prije i u većim seobama.

Prije objeda u hotelu „Dunav”, predsjednika Hrvatskoga sabora Luku Bebića i uzvanike bajske svečanosti pozdravio je načelnik grada Baje Zoltán Révfy zaželjevši dobrodošlicu i naglasivši doprinos bunjevačkih Hrvata u prošlosti i sadašnjosti grada. Predsjednik Hrvatskog sabora, osvrnuvši se na tekovine osamostaljene i demokratske Hrvatske, založio se za zaštitu nacionalnih manjina, kojima su u Hrvatskoj osigurana prava po najvišim europskim standardima. Izrazio je nadu da će i hrvatska manjina što prije dobiti svoga zastupnika u mađarskom Parlamentu, naglasivši da Hrvatska podupire euro-atlantsku integraciju svih republika bivše Jugoslavije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije i Kosova, čime će se osigurati komunikacija, razumijevanje među narodima i među nacionalnim manjinama na ovim prostorima. Razmijenjeni su i pokloni, a predsjednik Hrvatskog sabora uručio je predsjedniku SHM-a Josi Ostrogoncu povijesnu listinu o proglašenju neovisne Hrvatske s potpisima svih sudionika.

U 19 sati na Trgu Svetog Trojstva na otvorenoj pozornici svečanost je završena koncertom Tamburaškog zbora Stipana Jaramazovića iz Subotice. Mnoštvo okupljenih bačkih Hrvata na glavnom gradskog trgu pokazalo je da postoji potreba za ovakvim i sličnim susretima, okupljanjima. Priredena je i gastronomska večer, kuhao se tradicionalni ovčji paprikaš, a zaigralo se i veliko bačko kolo, koje je okupilo ne samo bačke Hrvate i ljubitelje bunjevačkog folklora nego i brojne simpatizere.

S. B.

Novi natječaji za podupiranje manjinskih ciljeva

Stručno tajništvo odgovorno za manjinsku i nacionalnu politiku pri Uredu premijera, raspisalo je dva nova natječaja za manjine. Poziv za natječaj i obrazac kojim se podupire preuzimanje i održavanje manjinskih ustanova u održavanju državnih samouprava, te natječaj za potporu putem koordinacijskog i intervencijskog fonda dostupni su na internetskoj stranici www.nemzetpolitika.gov.hu. Molbe se u obje kategorije mogu podnijeti isključivo putem obrasca za natječaj. Rok prijave za institucijske natječaje jest 30. lipnja 2008, a za podnošenje intervencijskih molbâ, s obzirom na uporabu okvirnih sredstava koja su na raspolaganju, najkasnije do 15. studenog. Za praktično ostvarivanje kulturne autonomije manjina, Vlada od 2003. godine osigurava neposredna proračunska sredstva. Stručno tajništvo u 2008. godini nastavlja ostvarivanje tog programa i daje potporu za ostvarivanje kulturne autonomije manjinskih zajednica. Okvirni je iznos natječaja, koji je otvoren za 13 državnih manjinskih samouprava, 120 milijuna forinti. Objavljeni koordinacijski i intervencijski fond namijenjen je za manjinske neprofitne udruge, ustanove, manjinske samouprave, i može se upotrijebiti za otklanjanje problema u održavanju nastalih izvan njihove krivnje. Kod posebnog obrazloženja iz ovoga fonda može se dodijeliti i potpora za sufinanciranje priredaba od istaknutoga manjinsko-političkog značenja, projekata koji se ne mogu financirati iz drugih izvora. Okvirna svota je 80 milijuna forinti. Molbe za potporu iz koordinacijskog i intervencijskog fonda mogu podnijeti manjinske obrazovne, kulturne i znanstvene ustanove, manjinske samouprave, udruge, samouprave koje obavljaju manjinske zadaće, ustanove, zaklade, javne zaklade, građanska pravna, neprofitna društva, neprofitna gospodarska društva i crkvene udruge.

GORNJI ČETAR – Narodnosni kup gradišćanskih škol se priredjuje 10. junija, utorak, na četarskom školskom i velikom športskom igrališću u nogometu i rukometu. Prvi put će diozitati na ovom školskom naticanju dica iz Dvojezične (ugarsko-slovenske) škole iz Gornjegja Senika.

UNDA – Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Vas poziva na generalnu sjednicu 6. junija, petak, u 17 uri u Gostionu Koli s dnevnim redom: planirani programi i financijski izgledi za ovo ljeto, ter će se zastupniki vjerojatno pominati i za razne točke, što nalizhe društvenoga djelovanja.

Intervju s predsjednikom Hrvatskog sabora Lukom Bebićem

Ne možete vi više samo s nostalgijom, pjesmom, plesom i tamburicom opstati, premda je i to potrebno. Ne možete vi više tako buditi, trebate dati, ponuditi mnogobrojne odgovore na brojna životna pitanja ljudi

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Gospodine predsjedniče, prvi ste put u posjetu gradu Baji?

Ne, bio sam u Baji prije četiri godine na prelu kojem su sudjelovali i mnogobrojni Hrvati iz Vojvodine. Danas sam tu na proslavi 320. obljetnice useljenja bunjevačkih Hrvata. Moram kazati kako se ja ovdje osjećam kao bilo gdje u Hrvatskoj, u pogledu komunikacije s ovdašnjim ljudima tako i u razgovorima s predstavnicima naše nacionalne manjine ovdje. O dojmovima mi je teško govoriti ne uzimajući u obzir pri tome tolike godine koje su ovdašnji Hrvati živjeli daleko od hrvatske matice. Naime, mi smo danas svjedoci migracija u svijetu, iz različitih uzroka, ljudi nakon dvije-tri generacije gube vezu s korijenima, starom domovinom, gube jezik i kulturu, identitet. Suvremeni svijet guta manjine, one nestaju, što je veća komunikacija, životne potrebe nas upućuju na takav život koji gubi nacionalna, jezična, kulturna i ostala svojstva. Ovdje nakon tolikih stoljeća čujete jezik koji se govori u mome kraju, svjedoci ste ustrajnost da se on održi i kontinuirati, proučava, revitalizira. To je impresivno, ono što rijetko tko očekuje dolaskom u jednu ovakvu sredinu, a to vam se dogodi, događa... Ovaj događaj, u Baji bitan je i važan meni osobno i Hrvatskom saboru. Gajenjem vlastitoga obogaćujete onu sredinu u kojoj živite, a to čine upravo Hrvati u Mađarskoj. Mi upravo tako shvaćamo u Hrvatskoj pitanje manjina, kao bogatstvo, i na taj način smo i uredili po našem ustavnom

zakonu o manjinama pitanje zaštite manjina. Mi smo po vlastitom zakonu obvezni brinuti se o manjinama. Suradnjom i komunikacijom će se sve riješiti. U Hrvatskoj manjinska pitanja nije teško riješiti sa stajališta politike, nego je problem sa stajališta financija. Ne možete sve isfinancirati. Ovdje vidim da država prati pojedine manjinske programe i koristi se pri njihovom ostvarenju fondovima Europske unije, koji su široki. Dakle treba prezentirati i obrazložiti naše programe. Nedavno za vrijeme posjeta Budimpešti dogovorili smo se za programe granične suradnje, zaštite okoliša koji ne doprinose samo razrješavanju bitnih životnih pitanja nego i ovoj nacionalnoj komponenti daju osnaženje i osvježenje.

Veoma bi važno bilo upravo pitanje osvježavanja te nacionalne komponente, očuvane u tim teškim stoljećima u kojima su Hrvati ostali Hrvati na ovim prostorima. Dosta je propatila upravo ta nacionalna komponenta, u gubljenju jezika i identiteta. Svojom samostalnom državom nastalom prije osamnaest godina hrvatska zajednica na ovim prostorima napokon je dobila pravoga mentora ili bi ga trebala dobiti, kojega stoljećima nije imala?

U komunizmu i socijalizmu proteklih desetljeća događalo se zapravo taljenje nacionalnih manjina, pretapanje itd. Režimi su bili represivni i mnogi od istočnoeuropskih režima nisu imali razumijevanja za nacionalne manjine, jedino su imali razumijevanja za svoju nacionalnu manjinu u nekoj drugoj državi, ali, s druge strane, svoje manjine su zanemarivali. Hrvati kao jedan od konstitutivnih naroda u Jugoslaviji nažalost nisu bili ravnopravni iako su bili drugi po veličini, a gledajući s gospodarskog, kulturnog i povijesnog aspekta bili su ispred drugih da tako kažem, uza Slovence, ali bilo je muke i bile su ugrožene ne samo ljudska i nacionalna prava nego i prava ravnopravnoga razvoja. Jer akumuliranjem kapitala taj se kapital, naš, usmjeravao negdje drugdje, naši ljudi napuštali su zemlju jer svoje želje, napredak, ambicije nisu mogli ostvarivati na vlastitoj grudi. Kada smo dobili vlastitu državu, kada smo se za nju izborili, naravno postavilo se pitanje, ne samo Hrvata koji žive u Hrvatskoj i nacionalnih manjina koje žive u Hrvatskoj nego i pitanje zaštite Hrvata diljem svijeta.

Neki su prvi tek tada u hrvatskoj javnosti čuli da postoji hrvatska nacionalna manjina u Rumunjskoj, za Mađarsku se znalo, moliški Hrvati bili su nepoznanica. O hrvatskoj dijaspori se tek stidljivo progovaralo u pojedinim znanstvenim analizama, spominjani su kao izuzetak i raritet. Dakle postavilo se pitanje kako to sačuvati i pomoći njima sa strane matice. Ne radi destabilizacije bilo koje zemlje u kojoj oni obitavaju, to je prošlost. Manjine trebaju biti dobri i konstruktivni građani svojih zemlja, svojih domovina bez obzira na porijeklo. Istovremeno trebaju sačuvati kontakte s maticom zemljom, a matica zemlja treba da to pomaže i da izučava probleme koji nisu svugdje isti. Recimo u Mađarskoj se žale da kada studenti dolaze u Zagreb, mogu upisati samo kroatistiku, a trebaju i stručnjaci drugih profila koji su studirali na hrvatskom jeziku.

Razumijevanje novih potreba je potrebno. Ovdje se sačuvalo mnogo toga. Kako vidim, hrvatska zajednica u Mađarskoj se je maksimalno u danim uvjetima socijalističkog sustava očuvala ipak na jednoj razini koja je zadovoljavajuća, ne samo zadovoljavajuća nego vrlo poticajna za druge. Ne možete vi više samo s nostalgijom, pjesmom, plesom i tamburicom opstati, premda je i to potrebno. Ne možete vi više tako buditi, trebate dati, ponuditi mnogobrojne odgovore na brojna životna pitanja ljudi. Sve je veća komunikacija, ljudi se miješaju. Što ne bi neki Hrvat iz Mađarske bio visoko pozicioniran ravnatelj ili menadžer ili bilo što drugo u Hrvatskoj i obratno. To je danas zadaća, prevladati ranije stereotipe tipa što treba manjina biti i što da radi.

Svidjelo mi se vaše mišljenje po kojem se pitanje problematike hrvatskih manjina ne može generalizirati kada se govori o hrvatskoj manjini u susjednim zemljama. Hrvati u Mađarskoj su zaista poticajni u svojim dostignućima, ali s druge strane možda se baš to na neki način odražava na njihovu štetu, u smislu tvrdnje: pa vi puno toga imate?

Nije zadovoljstvo čovjeka ako baš sve u nekakvom smislu, materijalnom recimo, ima. Danas su zahtjevi sofisticiraniji, kao i pitanje sreće, dobroga života, ravnoteže života sve je to puno složenije pitanje nego što je to uproščavanje na голу egzistenciju. Prevladali smo ona vremena kada smo si postavljali zadatak preživjeti pa makar kako. Danas je to složenije. Ta jedna kulturna dimenzija, koja

svjedoči jedan srednjoeuropski duh, veoma je važna. Hrvatska ima tri veoma važne dimenzije: ona je mediteranska, srednjoeuropska i podunavska zemlja. Te tri komponente, oslanjajući se na tradiciju, kulturu i povijest, na svjetonazor, i ne samo religijski osjećaj, vežu nas. Sve to daje novu kvalitetu koja se ostvaruje i u dobroj komunikaciji sa susjedima Mađarima. Nemamo mi tako dobru komunikaciju sa svim susjedima, susjedima drugoga svjetonazora, drugačije tradicije, ali i to treba prevladavati. I utoliko je drugačiji i pristup rješavanju i općih pitanja, čovjekovih duhovnih i kulturnih potreba.

Jedna brižna matica koja veoma dobro poznaje dostignuća svoje manjine i uvažava ih, može svojoj manjini puno pomoći upravo u zemlji u kojoj manjina živi jer time će i ta zemlja više cijeniti tu manjinu.

Tu imamo mnoge deficite. Jer zašto bi se ja trebao iznenađivati kada dođem ovamo. Ja bih ovu situaciju trebao dobro znati i poznavati. Čuo sam od gospodina Heppa mnoga pitanja, tako i o korištenju europskih fondova za gradnju škola, učeničkih domova i tako dalje. Mi moramo znati taj problem, probleme. I zato kada se vratim u Zagreb, što sam već prije nagovijestio, stavit ću na dnevni red ta pitanja. Tako sam prije nekoliko mjeseci nazvao ministra Primorca kazavši mu kako nije sretno odbijati studente iz Mađarske i usmjeravati ih samo na kroatističke studije. Treba ublažiti školsku birokraciju glede i tih pitanja. Ja sam rekao ako se to pitanje ne riješi, onda se to može postaviti kao političko pitanje koje se može staviti na najvišu razinu rješavanja. Mi moramo. Predložiti ću ministru Primorcu da dođe u Pečuh i da s našim profesorima, ravnateljima škola, nadležnima razgovara o tim pitanjima, jer mi moramo ne samo deklarativno ovamo doći i prikazati se, održati govor i otići, i kao da ništa i nije bilo poslije, nego treba tu problematiku pratiti sustavno i s našim manjinama uspostaviti funkcionalne, a ne samo deklarativne odnose. U tome je problem. Odnosu nas drugi poslovi. Naravno, Sabor nije izvršna vlast, ali možemo na stanovite načine pomoći. Ipak mi odobravamo proračun.

Želim Vam još puno dobrih i odobrenih državnih proračuna i na korist hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Hvala i Vama. Ovdje je stvarno zadovoljstvo biti i valjda će biti prilika ubuduće za susret i suradnju. U nas narod kaže: Prigode beru jagode.

Martinčani u Hercegovcu

Veze između Martinaca i Hercegovca duge su i plodne, a pogotovo je živa veza između zbratimljenih škola dvaju naselja, martinčačke osnovne škole i Osnovne škole „Slavko Kolar” iz Hercegovca. Tako su martinčački učenici 9. svibnja sa svojim nastavnicima boravili na jednodnevnom izletu u Republici Hrvatskoj, točnije kod svojih prijatelja u Hercegovcu. Oni su sudjelovali nastavi u tamošnjoj školi, i kulturnom programu u kojem je bilo i recitacija, pjevanja i igrokaza. Pogledali su prigodnu predstavu lutkarskoga kazališta domaćina, a potom su posjetili Palešnik, rodno selo književnika Slavka Kolara čije ime nosi njihova zbratimljena škola. U Palešniku je nastupio i KUD „Slavko Kolar”, u čemu su svi nazočni uživali.

Erika

PETROVO SELO – Nedavno smo pisali o zlatni petrovski ministrianti ki su u Pornovi dobili nogometno prvenstvo i dalje su marširali u pokrajinsko polufinale, koje je priredjeno 24. majuša, subotu, u Radovcu. Pri ovom športskom sastanku su se borile ministrantske ekipe iz pet farov: Radovca, Jakove, Sorokpolányi, Petrovoga Sela i Vépa. Sve nazočne je pozdravio mjesni farnik Zoltán Orsós, i u svojem govoru je istaknuo da u svakoj igri je najvažnije najti veselje i zadovoljstvo, i zaželjio je svim nazočnim uspješne utakmice. Što naliže rezultata, Petrovišćani su i ovput mogli biti najsrićniji pokidob su jur drugi put prikzeli zlatne medalje i pokal od organizatorov. Ufamo se da njevo zlatno marširanje će se nastaviti, i znatiželjno čekamo krajnje rezultate s finala cijele crikvene županije, koji se priredjuje u Zalskoj županiji, u Csesztregu, 6. junija, petak.

KOLJNOF – Restoran i pansion Levanda srdačno Vas poziva na grčki večer Mydros, 7. junija, subotu, početo od 19 uri. Gosti će imati mogućnosti birati na jelovniku med grčkimi specijaliteti, a moći će uživati i u fantastičnoj svirki orkestra Mydros. Ulaznica je 1500 Ft, daljnje informacije morete dobiti na telefonu 99/357-155.

Nogomet – Uoči Eura 2008

Mađarska – Hrvatska 1 : 1

Nakon nedavne pobjede nad Moldavijom, u posljednjoj pripremnoj utakmici prije europskoga prvenstva, hrvatska je nogometna reprezentacija u Budimpešti s Mađarskom odigrala 1 : 1. Hrvatska je na stadionu Újpesta „Ferenc Szusza”, pred 12 tisuća gledatelja povelu u 24. minuti pogotkom kapetana i najboljega hrvatskog reprezentativca u ovom susretu Nike Kovača. Korner je izveo Darijo Srna, a nakon odličnog utrčavanja pred gol Niko Kovač glavom je zabio za 1 : 0. Mađarska je do izjednačenja došla u posljednjoj minuti prvog poluvremena, i to autogolom Nike Kovača.

Novinarska radionica u keresturskoj školi

„Čiji je list Hrvatski glasnik, tko ga izdaje i gdje, tko je glavni urednik, kako često izlazi, na kojoj web-stranici se može čitati...”, bila su pitanja za sudionike novinarske radionice održane 29. svibnja u osmom razredu Osnovne škole „Nikola Zrinski” u Keresturu.

Učenici, njih 21, uglavnom su znali točan odgovor na navedena i ina pitanja, naime,

učiteljica hrvatskoga jezika Erika Rac tjednik im redovito nosi na sat, a ukoliko je nešto napisano kako nastaju novine od odlaska novinara na teren do poštanskog sandučića, skrivalo je i nepoznate sadržaje.

Premda je jedan sat kratak da se bolje upozna novinarski rad, tijekom novinarske radionice učenici osmog razreda pokušali su

sami napraviti portret, fotografirati, što je bilo jedan od omiljenih zadataka, kreirati natpise, izraditi križaljku. Radili su po ekipama i najuspješniji su bili nagrađeni hrvatskim kalendarom, kemijskim olovkama i bilježnicama.

Nekolicina njih dobila je i volju za pisanje, no uistinu su priznali da nije tako lako napisati tekst, pogotovo na hrvatskom jeziku, ipak su nešto pokušali.

Portret iz pera pobjedničke ekipe „Mozeš”:

Naša športašica

Dora Olah

Dora Olah voli sve športove i u svakom je jako vješta. Pohađa osmi razred Obrazovnog centra Nikole Zrinskog u Keresturu. Njezina duga smeđa kosa i smeđe oči zaokružuju njezin topli osmijeh. Uvijek

je u pokretu, jednom trči, zatim igra nogomet, rukomet, vozi se koturaljkama. Osim športa voli i glazbu, sluša 50Cent, Dj Tiesto i Scooter. Ona je nama jako draga i dobra prijateljica.

beta

Poziv u ovoljetošnji, 15. jubilarni, Gradišćanski omladinski tabor u Hrvatski Židan

Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj ljetos 15. put priređuje svoj omladinski tabor, **od 10. do 13. julyja**, u Hrvatskom Židanu. Stroški tabora za jednu peršonu: **10 000 Ft**. Na ov omladinski susret morete se prijaviti sve do 21. junija, u svakom selu kod zastupnika DGMU-a ili ravno kod sljedećih organizatorov: pri Helgi Meršić, tel.: 30 498-2576, mail: helga.mersich@gmail.com, pri Kristijanu Čenaru 30 390-0487, mail: cсени8@freemail.hu, ali kod predsjednika Društva Rajmunda Filipovića, na telefonu 20 365-3504, mail: rayfilip@gmail.hu

Organizatori i ljetos obećavaju bezbrižnu zabavu na četire dane, a pokidob petnaest ljet je minulo od organiziranja prvoga tabora u Petrovom Selu, naravno, će ove dane kroz karakterizirati svetačna atmosfera. Koliko već znamo, to je to da će zasvirati Čungam, Karambolo, Pinkica, Mlada generacija, Pinka-band, a nastupit će zvijezda lanjskoga Dana mladine Miroslav Škoro. Jubilarna izložba će skupaspraviti svu dokumentaciju u tiskani riči, slika ter filmu o minuli 14 tabori, a porizat će se, naravno, i rodjendanska torta s donedavnimi peljači ovoga tabora. Na programu su još predvidjena različita likovna i

povijesna predavanja, djelaonice, pišačenje do znamenitoga mjesta Hrvatskoga Židana, do kapele Peruške Marije, naticanje u šikanosti „Upoznaj Hrvatski Židan!” kot i karaoke, otkrivanje novih talentov za pjevačko naticanje Društva, *Glas Gradišća*. Zadnji dan tabora će se odvijati po starom scenariju, s omladinskom mašom i folklornim otpodnevom s domaćimi i pozvanimi folklorashi. Nekate izostaviti ni ovu priliku i budite i ovput diozimatelj 15. Gradišćanskoga omladinskoga tabora u Hrvatskom Židanu!

-Tiho-

Trenutak za pjesmu

Tatjana Gromača

Cura koja je sjebana

Odlazi ujutro, vraća se nešto prije TV dnevnika.

Zapadno radno vrijeme.

Dugačak crni kaput, siva svjetlost na njenom licu.

Kosa zatakuta iza uha.

U njenom sandučiću nema ničeg osim reklama za besplatnu dostavu pizze

i računa za vodu i grijanje.

Otključava vrata, baca stvari na pod.

Umiva se i dok se briše mekim frotirom,

dugo gleda svoje lice u ogledalu.

Oblači staru isfucanu trenirku i sjeda pred

TV

Podgrijava jelo od jučer.

Gleda kroz prozor, pere zube.

Napokon, odlazi spavati.

Umjetnička fotografija

Dubrovnik kroz godinu

U organizaciji Doma umjetnosti i književnosti Pečuh, Generalnoga konzulata Republike Hrvatske Pečuh, Hrvatskoga kazališta Pečuh, Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa i Upravnog odjela za kulturu i društvene djelatnosti grada Dubrovnika, umjetnički fotograf **Goran Vranić** predstavio se samostalnom izložbom „Dubrovnik kroz godinu” u pečuškom Domu umjetnosti i književnosti. Otvaranje izložbe, upriličeno je pred brojnom publikom 14. svibnja, a drugo je to ovogodišnje Vranićevo fotografsko predstavljanje mađarskoj publici. Naime, izložba istoga naslova, ali ne i istoga broja izloženih fotografija (pečuški postav sadržavao je veći broj izložaka, devedesetak fotografija) ostvarena je u ožujku u Budimpešti u Srednjoeuropskom zavodu, 19. travnja. Vranićevi su već naraštajima fotografi, a njihova, da tako kažemo, fotografska povijest seže sve do Josipa Bentodića za kojega se smatra kako je napravio prvu fotografiju grada Dubrovnika još sredinom 19. stoljeća.

Ovu reprezentativnu izložbu, u nazočnosti autora Gorana Vranića, otvorio je biranim riječima o povijesnom značenju Dubrovnika i važnosti razumijevanja među narodima i kulturama, a posebice među susjedima Hrvatima i Mađarima, koji dijele i dio zajedničke povijesti, predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai.

Nazočne je pozdravila i konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. O autorovu djelu govorila je Marija Tonković muzejska savjetnica u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, a glumac Slaven Vidaković izveo je ulomke iz Držičeve komedije Dundo Maroje na hrvatskom i mađarskom jeziku, pa i na taj

način ponio nazočne uz Vranićevu fotografiju na Stradun najljepšega grada na svijetu. Napomenimo kako je moderatorica otvaranja izložbe bila treća konzulica spomenutoga konzulata Katja Bakija, rođena Dubrovkinja, koordinator izložbe i urednica izložbenog kataloga. Nazočni su bili: Anita Bozoky, ravnateljica Doma umjetnosti i književnosti, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, predsjednik Saveza Hrvata Joso Ostrogonac, ravnatelj Hrvatskog kazališta Antun Vidaković, voditelj Hrvatskoga kluba „August Šenoa” Mišo Šarošac, predsjednici brojnih mjesnih hrvatskih samouprava, pečuških kulturnih ustanova, predstavnici mađarskih i hrvatskih medija.

U katalogu izložbe gradonačelnica Dub-

rovnika Dubravka Šuica piše: Ponosno Vam predstavljamo izložbu fotografskih radova cijenjenoga hrvatskog fotografa Gorana Vranića. Njegove fotografije vjerno slijede poetiku prožimanja Grada i čovjeka, posebnog umjetničkog stila koji je postao sinonim za kvalitetnu fotografiju. Goranov osebusni pristup Dubrovniku rezultirao je fotografijama iznimnoga kompozicijskog sklada, koje krase snažna narativna podloga. Neka Vas ova zanimljiva izložba uvede u čarobni svijet dubrovačkog prirodnog i arhitektonskog sklada.

Na otvaranju pečuške izložbe Marija Tonković naglasila je: Od Josipa Betondića i njegove „Feste Sv. Vlaha” iz 1848, prve dubrovačke fotografije, do ovog ciklusa Gorana Vranića – Dubrovnik je kroz više od stoljeća i pol sigurno najsnimaniji grad istočne obale Jadrana. Goran Vranić, hrvatski profesionalni i umjetnički fotograf srednje generacije, najnoviji je izdanak u ovome fotografskom rodu od Betondića koji snimanjem oduševljava ovu materijaliziranu povijest. Prvi susret Vranića s Dubrovnikom rezultira zamalo poniznim pristupom. Kao da mu se boji približiti. U toj prvotnoj udivljenosti snima široke panorame s pristojne udaljenosti. Svakim ponovnim dolaskom savladava to strahopoštovanje i grad ga sve više uvlači u svoje tkivo. Cjelokupan ciklus izaziva osjećaj svojevrstnog zumiranja, od velikih širokih planova do minucioznih detalja. Vranićev je puk okamenjen: od pune plastike „Zelenaca” (koji otkucavaju gradske sate) i viteza Orlanda do anđela i svetaca, do pučana na kapitelima, do bestijarija fontana i konzola. Jednostavnost i jasnoća htijenja, vizualna čistoća, karakteristike su Vranićeva izražaja. U njemu je apsorbirana poetika svjetla iz crno-bijele fotografije, i dograđena pikturnim vrijednostima fotografije u boji.

bpb

Opraštanje u pečuškoj hrvatskoj školi

PETROVO SELO, ŠENKOVEC – Na povratni pohod putuje ognjogasna delegacija Petrovoga Sela 6. junija, petak, u Šenkovec. Domaćini su napravili sadržajni trodnevni program za goste ter je prvi večer čekaju u šenkovečkom Ognjogasnom domu, a drugi dan naši fajbegari budu otpeljani na Županijsku ognjogasnu vježbu u Mraclin kod Velike Gorice. Otpodne Petrovišćani gostuju kod Radija Zaprešić, a potom su pozvani na proslavu 80. obljetnice Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Ključu. Nedilja, a ujedno i zadnji dan fajbegarskoga susreta, će minuti u razgledavanju Šenkovca i okolice.

BIZONJA – Sada je jur sigurno da će od septembra Gradišće dostati i treću dvojezičnu školu na svojem tlu. Po riči Elze Hidasi, direktorice bizonjske osnovne škole, na februarskom roditeljskom sastanku 14 dice je upisano u hrvatsko-ugarski razred. Za razliku od koljnofske škole, u Bizonji bi ov model podučavanja začeli samo od 1. razreda. Trenutačno pet učiteljic se barata hrvatskim jezikom. Bizonjka Renata Novak od lani je učiteljica hrvatskoga jezika, a uza nje će se s porodijskoga otpustka vratiti u polustatus učiteljice hrvatskoga jezika i Ana Singer, rodod iz Prisike. Klaudija Šmatović, ka je takaj na porodijskom odmoru, kasnije će najzad dojtii, ali donidob Marika Nagy, takaj Bizonjka, uči dicu u niži razredi. Mjesna samouprava je i dosad osigurala sve moguće materijalne izvore za nabavljenje školskih pomagala. Nedavno je obnovljena školska zgrada, a prva med gradišćanskimi školami hasnuje bizonjska škola interaktivne table, po direktorici, s velikimi prednosti. Razred za informatiku, jezični labor osigurat će tehničke uvjete i za kvalitetnu nastavu hrvatskoga jezika.

KOLJNOF, NARDA, MJENOV – Vjerniki spomenutih naselja 7. junija, subotu, se ganu na hodočašće k Celjanskoj Putujućoj Mariji, ka još do augustuša boravi u Mjenovu. Mašu će služiti početo od 16 uri koljnofski farnik Antal Németh. Farska crikva s Gradišćanskimi Hrvatii u Austriji nedavno je primila i veliko hrvatsko shodišće iz Ugarske, pod peljanjem Štefana Dumovića, a lani je med hodočasnikii prva bila školska grupa Osnovne škole „Mihovil Naković” ka se je dala na put od 16 km pišice, k Majki Božjoj Celjanskoj.

U pečuškoj osnovnoj školi 30. svibnja s početkom u deset sati oprostilo se od osmogodišnjega školovanja sedamnaest učenika osmog razreda. Većina njih, njih dvanaest, nastavlja svoje školovanje u istoj zgradi, u hrvatskoj gimnaziji, a neki odlaze u stručne škole. Veoma lijepo i sadržajno opraštanje priredili su učenici s pjesmom, recitacijom te oproštajnim govorima upućenima djelatnicima škole, tehničkom osoblju i nastavnicima, učenicima sedmog razreda, koji su ih ispratili i okitili školu i njezine hodnike, aulu cvijećem i prigodnom dekoracijom, roditeljima koji su ih doveli do ove postaje njihova života. Suze i cvijeće, kako i priliči opraštanjima. Na dirljiv način oprostili su se učenici i od svoje razrednice Žanet Vörös kojoj je to bilo prvo razredništvo. Obraćajući se učenicima i nazočnima, u prvom redu roditeljima, ravnatelj škole Gabor Győrvári istaknuo je kako jedanaest učenika koji se opraštaju ima ili je imalo svoju braću i sestre u klupama iste škole. Što to znači? Znači da pečušku hrvatsku školu odlikuje obiteljsko ozračje, duboka veza njezinih polaznika i da njezini učenici svoju djecu dovode natrag u svoju školu. Pokazuje to bjelodano i broj učenika

škole koji se iz godine u godinu povećava. Tako će prvi razred osnovne škole nastupajuće školske godine pohađati 27 učenika, a kao zanimljivost navedimo kako je prije pet godina pečušku hrvatsku školu pohađalo nešto više od dvjestu, a sada taj broj premašuje brojku od trista učenika. Najboljim učenicima osmoga razreda uručene su diplome i prigodne knjige. Kako rekoše učenici u svom oproštajnom govoru: sprijateljili smo se kada smo zajedno skupljali čepove boca, na športskim priredbama, na Danima hrvatskoga jezika, maskenbalima, kvizovima, zajedničkim izletima, u igri i natjecanju, šali, na plesu, puno smo se smijali, a naravno kadšto smo se i svađali kada smo htjeli pobjeći od posljedica kaznâ zajedničko napravljenih gluposti. Imamo mnogo šarenih doživljaja i uspomena i puno dobrih prijatelja. Ima li išta važnije od toga u životu jednoga petnaestogodišnjaka? Dvije Kittike, dva Marka, Feri, Vjeko, Erdo, Zolika, Tamaš, Marijan, Marina, Jelena, Đenifer, Anica, Greta, Agi i Reka, naraštaj učenika 2000–2008. pečuške hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže, misle kako možda i nema.

Branka Pavić Blažetin

Ognjogasno naticanje u Hrvatskom Židanu

Domaći fajbegari, nardanska ter petroviska ženska ekipa idu na županijsku smotru

Med hrvatskimi seli jedino će se Židanci moći ganuti na županijskom naticanju

Vjerojatno čudami su zastali na rubu grada Kisega 24. majuša, subotu, prateći znatizeljnim pogledom brojne ognjogasne aute, teretnjake koji su se vozili svi u jedan smir, prema Hrvatskomu Židanu. Vjerojatno ni sami Židanci nisu na kupu vidili toliko ognjogascev koliko ih je skupadošlo na športskom igrališću. Dobrovoljno ognjogasno društvo Hrvatskoga Židana sve je perfektno organiziralo, cijeli program naticanja je peljao Janoš Pantoš, domaćice, fajbegarske žene su stale kuhati iz divljih svinj ter srnov perkelt, a i pilo su nukale. To je bojsek i potribno bilo jer su nam toga dana iz odzgora dost dobro zakurili. Mužiku je riktiao sam načelnik Hrvatskoga Židana Štefan Krizmanić. Kako nam je rekao glavni organizator, komandant židanskih fajbegarov Ferenc Kiricsi, oko 300 naticateljjev je dospilo na ovo spravišće iz okolice Sambotela ter Kisega. Dvajset muških grup je bilo, a ženske ekipe su bile došle iz Turnja, Narde, Petrovoga Sela, Táplánszentkeresztja ter Bozsoka. Sve skupa 25 grup smo vidili u naticanju s dvimi zadaćami. U prvom dijelu su morala društva dokazati kako su šikana u bižanju, u pobjedi preprekov i na koje vrime moru štafetu prikdati, što je bio civ od ognjogasnoga motora za špricu. To je morao zadnji naticatelj i skupaspraviti. Drugi dio zadaće je zahtijevao već moći, rutinu i brzinu, jer je predstavljeno

kako „se sazida” cijela sprav u slučaju pogibeli, i tribali su najavljeniki s vodom pogoditi ciljtablu. Naravno, pri ovoj točki jako čuda je zlamenovalo ka grupa kakov motorni aparat ima. Mogli smo se navijati tako mužem iz Narde, Prisike, Hrvatskoga Židana i Petrovoga Sela i divičicam iz Narde ter Petrovoga Sela. Prlje proglašenja rezultatov načelnik Hrvatskoga Židana ter visoki dužnosniki varoških i županijskih ognjogascev su posebno pozdravili i gratulirali židanskomu komandantu Ferencu Kiricsiu, gdo je pred pedesetimi ljeti stupio u fajbegarsko djelovanje. I onda su slijedili s nestrpljenjem dočekani rezultati i lista onih ki će se moći naticati 7. junija, subotu, na županijskoj smotri u selu Hosszúperesztegu, kade će se miriti stručno znanje pet muških i pet ženskih ekipov. Naše divičice iz Narde i Petrovoga Sela su jur najpr znale da će ostati u naticanju iako su se morale Petrovišćanke ovput zadovoljiti zadnjim mjestom (u štafeti su bolje bile nek Nardanke). Nardanska ekipa je friža bila u skupaspravljanju ognjogasnoga aparata i tako su zauzele treće mjesto. Med muži izmed 20 grup samo Židanci su zašli nutra u županijsko naticanje na 4. mjestu, ali njevo je bilo najbolje vrime i u štafeti. Prva u ovoj kategoriji je postala ekipa nimškoga naselja Keresteša.

-Tiho-

„Zorin” uspjech u Dušnoku

Kisežani su se rado slikali s domaćini u prekrasnoj narodnoj nošnji

Nekoliko ljet prlje Petar Horvat i njegova žena Marta su se doselili iz Dušnoka u Kiseg, da si pomoću kisečkoga zraka/lufta, čuvaju zdravlje svoje petero dice.

Kot vridni i marljivi ljudi, poslije zaposlenja iskali su i prijateljske veze u ovom malom varošu. U jačkarnom zboru „Zora” Marta si je našla, a kroza nju i Petar, novi prijateljski krug. Aktivno su se uključili i u priredbe mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Na Racke Duhe 10. i 11. majuša u Dušnok, razumljivo, dobila je poziv i „Zora“ iz Kisega.

Naselje, koje leži med Bajom i Kalačom, jur od 12. stoljeća ima iz Bosne i Hercegovine ter Dalmacije preseljene racke Hrvate ki do dan-danas gaju svoju katoličansku vjeru. Jedan od najvećih narodnosnih običajev su im Racki Duhi, na ove dane svenek dojde 2-3 jezero ljudi. Jačkarnu-tančenu zabavu do vrhunca dotiraju i mjesni specijaliteti, kot ča je riblja juha i različita racka jila s plavom frankovkom.

Subotu, u 17 uri u mjesnoj crikvi su služili sv. mašu za sve one Dušnočane ki su negda u selu živili, ali zavolj različitih uzrokov su se odselili. Uz domaći zbor je nastupala i „Zora“, i zavolj velikoga uspjecha, svoj crikveni jačkarni repertoar su ponovili i drugi dan.

Pri nediljnoj maši, na veliko zadovoljstvo vjernikov, su jačili kiseški pjevači, a otpodne su nastupali i u okviru kulturnoga programa. Po prošeciji je Kisežane primio farnik István Kistamás, a pomoću mjesnoga peljača gosti su se upoznali i sa znamenitosti sela Dušnoka.

Pomoću Petra i Marte, Kiseg i Dušnok su stupili u nove kontakte, i na djelatnom i na privatnom polju, ča je zapravo otprla „Zora” s uspješnim nastupom.

Marija Fülöp-Huljev

Na kraju još jednoga jezičnoga tečaja u Kisegu

Pohodnici ovoljetošnjega tečaja. U prvog redici sprava treća je autorica teksta, a ujedno i učiteljica hrvatskoga jezika na kiseškom tečaju

Kad dojde protuliće, tečajji hrvatskoga jezika se pomalo završavaju. Tako je i ovo ljeto u Kisegu, kade su se šestnaestimi javili na učenje hrvatskoga jezika. Sedmimi kot početnici, a devetimi su već jedanput pohadjali tečaj, ali su mislili da će im ponavljanje biti na hasan. Pri različni vježba smo djelali pomoću udžbenikov Janje Živković-Mandić. Dokle smo razgovore pripravili, čudakrat smo imali i vesele trenutke za šalu. Svenek je pitanje prije tečaja, gradišćanski ili književni jezik da probujemo naučiti. Prijateljski kontakti, veze s matičnom zemljom, ljetovanja u Hrvatskoj, različni poslovni uzroki donesu prednost književnomu jeziku, na kom već imamo jako dobre, kompletno izdjelane udžbenike. Gradišćanski jezik za odrasle (za tečaje u Ugarskoj još nije izdjelan, no u susjednoj Austriji već imaju mogućnost i za to). Ufamo se da kao i u osnovnoškolskom okviru tako i u jezični programi za odrasle će nas moći vrijeda podupirati s pomagali naši susjedi.

Svakidašnja komunikacija ako živi, onda živi na dijalektu, a to moramo čuvati dokle nek moremo. Još i na tečajji kade po mogućnosti pokažemo i gradišćansku varijantu. Hrvatska manjinska samouprava u Kisegu već ljeta dugo podupira učenje hrvatskoga, jer „u jeziku živi narod“. Škola, vjera, priredbe, domaća i međunarodna partnerstva i svakidašnjice im takaj služu za jačanje jezičnoga temelja.

Marija Fülöp-Huljev

BARČA – Od 30. svibnja do 1. lipnja u Barči je održan 12. međunarodni sajam na kojem se u organizaciji i realizaciji Županijske komore grada Virovitice, prikazalo gospodarstvo Virovitičko-podravske županije, s naglaskom na proizvode Strukovne grupe nemetala i građevinskih materijala virovitičke.

Mikroregijski dan u Kisegu

Gastronomija, sajam narodnih dugovanj, kulturna kavalkada

gujašu je veliko čudo, kad se poštopa nuter tijesto, onda to da takov ukus kojega mi jako volimo. U njega smo stavili sve ča je na Plajgoru rodilo, samo meso ne, ali to drugo se je sve rodilo va Plajgoru, i zato ima ta naš plajgorski ukus. To je nek predjilo, i zatim čedu dojt lepnjaci ziz sirom i tikvom; sad se moram trsiti po nje. To se peče doma u krušnoj peći, kot se to prije po starom peklo, to nam

U kisešku mikroregiju spada Kiseg, kot jedini grad, ter još 15 naselj, med njimi i naši gradišćanski seli kot Plajgor, Hrvatski Židan ter Prisika. Samo od sebe je razumljivo da na II. Mikroregijskom danu 17. majuša, subotu, i Hrvati su bili nazoči u velikom broju na Jurišićevom trgu, a kasnije na kiseškom Glavnom trgu da svojom aktivnošću dokažu da su nepozabljivi ter sastavni dio ove pokrajine. U susjedstvu hrvatske crikve Sv. Emericha, cijela ulica za šetnju se je pretvorila u neki veliki restoran pod vedrim nebom. Čudami su došli malo se razgledati, dati se nukati sa žganom, vinom i zadahnuti, kušati jila kojega je svako naselje predstavilo kot domaći specijalitet. Ovde je nam morebit najlaglje bilo najti židansku bazu, pokidob na sav glas je pjevao s CD-a Marko Perković Thompson, a to je automatično zlamenovalo da načelnik sela je gvišno blizu. On je jedan od najjačih obožavateljev hrvatskoga pjevača, čiji koncert su sad prepovidali u austrijskoj Koruškoj, ali kako je Štefan Krizmanić naglasio, kljetu će Thompson stoprocentno zajačiti u Hrvatskom Židanu. Po tom intermecu u razgovoru, zato sam ga pitala, kot šefa kuhnje, što se pripravlja s židanskom kuhačom: – *Kiseg su Hrvati spasili prlje 500 ljet, jednoč u ljeti i na ov dan moramo svu mikroregiju mi spasiti. Pripravljamo sigurno najbolje jilo u cijeloj kompaniji. Pečemo ražnjiće na židanski način. To izgleda tako da male kusiće od mesa pečemo na rudu. Petnaest kilogramov svinjskoga mesa ćemo speći, ali kakove delikatese koristimo, to je tajna. Mora se kušati, pak komu se rači, tomu ću povidati što sam sve stavio na meso. Po riči Štefana Krizmanića, iz njegovoga sela svi su dobrovoljno došli i ovako je ji bilo čuda, i pomagači su pekli krumpeljine, dilili žgano, vino za žedne i gladne došljake. – *Mislim da je to jedna fešta na kojoj mora sudjelovati svaki i dobro se ćutiti u svakom trenutku – s ovom izjavom židanskoga prvaka bio je suglasan i Vince Hergović, liktar Plajgora, a potom je kušao i domaći gujaš. – *Va ovom***

*pripravlja teta Marica Meršič. Rekli smo da ćemo za sto peršonov kuhati, ali mislim da ćemo ponuditi i turiste i goste ki ovde idu naokolo. Uz to mi Plajgorci nudjamo i dobru volju, naš dobar glas, pak mislim da ćemo si i zajačiti za nekoliko časa. Uprav takova ugodna atmosfera je vladala i oko prisičkoga „tabora“ kade je mladi kuhar Čaba Grgić marljivo mišao gujaš, ali i prvak sela Gyula Orbán je oko njega riktao tako posle kot i ljude. Prlje nek sam kušala njevo jilo, čula sam od jedne starije žene da je tamo došla sa svojim tanjurom zato jer da su joj povidali da ovde je jilo najbolje u cijeloj ulici. I hudo se je ispraznio kotao, prefriško se je razašlo jilo. To mi je potvrdio i Ivo Fucin, sad jur šesnajsto ljeto Prisičan, ali porijeklom iz Santova. – *Joj, naš gujaš je jako dobar i fin, ali ne znam zašto su to baš kuhali kad i Plajgorci su to, pa još i neki drugi ovde. Još drugo jilo nisam kušao kad nisam imao vrimenta, ali sad idem. Ostat ćemo i otpodne, kad će i moj sin svirati na tamburi u kulturnom programu, a i moja majka je došla iz Santova. Vidi mi se ov dan jer to je sad još jedna dodatna prilika da se najdemo i mi, Hrvati iz okolice, a vidio sam da su došli i iz Čeprega ter Bika. Otpodne uz bogati kulturni festival su se dica mogla zabavljati i u različiti djelaonica, u koj smo našli i židanske odgojiteljice u djelu. U programu prvi put su zasvirali židanski školski tamburaši, tancali židanski školari, a kasnije su po improviziranju Mirka Berlakovića, peljača prisičkoga zbora, na binu bili pozvani i kemljanski jačkari ter folkloriši ki su ondan bili na izletu. KUD „Zviranjak“ ter zbor je takaj dobio za svoju produkciju burni aplauz publike. U okviru sadržajnoga cjelodnevnoga programa kiseške mikroregije svaki je bojsek našao ono što mu se je najbolje vidilo, a najveća vridnost je bila približavanje okolišnih sel, druženje uz kulturu, gastronomiju i zabavu, sve u svemu, samo za užitak ter doživljaj.**

-Tiho-

Matura 2008

Ove godine pismeni dio mature počeo je razmjerno kasno. Dok je prijašnjih godina pismena matura iz hrvatskoga jezika i književnosti bila već prije oprastanja, sada je to bio gotovo zadnji pismeni predmet (13. svibnja). Uobičajeno nakon razumijevanja teksta (Aleksandar Durman: Vučedol – prapovijesno srce Europe) učenici su trebali izabrati jednu od tri ponuđene teme, na temelju čega su napisali esej:

Obrazlaganje/Argumentacija o tome da na hrvatsko tržište stiže mnogo krivotvorene robe i o njihovim posljedicama. Zadatak je bio komentiranje navedene tematike, najmanje u 500 riječi.

Analiza soneta Vladimira Nazora (1876–1949) „Štap”, najmanje u 500 riječi.

Usporedna analiza pjesme Josipa Gujaša Đuretina: Svojim roditeljima u Martince i Stipana Blažetina: Pjesma rodnom selu. Analizu su trebali napisati kao da su ravnatelj doma kulture i spremaju predavanje na temu: Hrvatska naselja u Mađarskoj u zrcalu manjinskoga pjesništva, pa trebaju predstaviti Martince i Santovo pomoću lirskih stihova navedenih pjesnika, najmanje u 500 riječi. U HOŠIG-u ove godine maturira 21 učenik, od njih šestoro su iz 11. razreda. Oni sad polažu prijevremenu maturu. Dvojica

maturanata su pak oslobođeni hrvatske mature jer su osvojili 1. (Ivan Kvarda) i 4. (Dalma Juhász) mjesto na OKTV-u (Državno natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti).

Ove je godine matura započela mađarskim jezikom i književnošću (5. svibnja), zatim su redom slijedila matematika (6. svibnja), izuzev jednog učenika svi su pisali na hrvatskom jeziku, povijest (7. svibnja), engleski (8. svibnja) i njemački (9. svibnja). Nakon toga napornog tjedna, malo poslije, 15. svibnja, slijedio je pismeni dio mature iz zemljopisa, a tek 19-og informatika. Iz narodopisa i etike maturanti će imati samo usmeni dio, i to 16. lipnja. Predsjednica usmene mature bit će Janja Živković-Mandić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti u pečuškoj gimnaziji.

Jako malo učenika je izabralo viši stupanj mature jer su se prijavili uglavnom na takve struke gdje prijamni bodovi nisu tako visoki (komunikacija, politologija, turizam...). Samo je dvojica učenika izabrala slavistiku, jedan je označio Katedru za slavističku filologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös” u Budimpešti, a drugi pečuški filozofski fakultet.

Bea Letenjei

ZNATE LI... Prije 525 godine (ili točnije: 22. veljače 1483) dotiskan je u Kosinju, u Lici, tzv. Hrvatski glagoljski misal. Bila je to prva hrvatska knjiga uopće koja je izašla tiskom. Štampana je svega trideset i osam godina nakon Gutenbergova izuma knjigotiskarstva, i to na našem, hrvatskom tlu. Tiskaru u Kosinju osnovao je vjerojatno Anž Frankopan VIII. Brinjski a u njoj je, osim već spomenutog misala, te prve hrvatske knjige, štampan 1491. i jedan brevijar. Vjerojatno je da su u njoj tiskane i neke druge naše knjige, no do sada im se nije ušlo u trag. Tiskara u Kosinju, najstarija tiskara u Hrvata i drugih južnoslavenskih naroda, prestala je radom zbog nadiranja Turaka. Fototipsko izdanje njezine najznačajnije knjige, Hrvatskog glagoljskog misala, objavila je Sveučilišna naklada Liber 1971. godine.

Ana Žiros 1. razred, Koljnof

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fitehaza

Veze Dubrovnika i Mađarske

U Dominikanskom samostanu čuva se srebrni moćnik s komadićem lubanje Sv. Stjepana – kralja i sveca, utemeljitelja mađarske države i kršćanskog misionara. Njezin dio poklonjen je 1988. mađarskim hodočasnici u Dubrovnik prigodom 950. obljetnice njegove smrti. Štoviše, tu se do sredine 18. stoljeća čuvala „Desnica”, moćnik s njegovom rukom, koji su dominikanci poklonili Mariji Tereziji (na njezino traženje za svoje političko pokroviteljstvo), danas se čuva u Kapeli Sv. Desnice u bazilici Sv. Stjepana u Budimpešti. U kapitolu Dominikanskog samostana podignut je početkom 16. stoljeća oltar trojice mađarskih svetaca: Stjepana, Emerika i Ladislava. U dubrovačkoj katedrali čuva se moćnik s čeljusti Sv. Stjepana, pa moćnik ruke Sv. Ladislava, u samostanu Male braće. Kako su te relikvije dospjele, najvjerojatnije u 16. stoljeću, u Dubrovnik, spašavane pred Turcima poslije Mohačke bitke iz srednjovjekovne mađarske prijestolnice Stolnog Biograda (Székesfehérvár) u jedinu slobodnu enklavu u ovom dijelu svijeta, dostojno je zaplela „Da Vincieva koda” ili „Imena Ruže”. Ulazi tako Dubrovnik u mađarsku političku i duhovnu topografiju, sudjelujući na poseban način u tisućljetnoj zajedničkoj sudbini Hrvatske i Mađarske.

Marija Tonković

(Izvadak iz kataloga izložbe umjetnika
fotografa Gorana Vranića
„Dubrovnik kroz godinu”)

Kemljanci na Miloradićevom putu

SAMBOTEL – Prilikom Dana pedagoga peljačtvo grada Sambotela je 30. majuša, petak, med svečanima okviri predalo brojna priznanja učiteljima i profesorom. Za zvanaredno pedagoško djelovanje u svojoj Sridnjoj školi „Boldizsár Horváth”, dobila je i priznanje učiteljica Nardanka Kristina Glavanić, ka jur ljeta dugo podučava u spomenutoj ustanovi kot pedagoginja nimško-ga jezika. Uz to, na početku svojega dolaska u školu, s velikim oduševljenjem je organizirala i hrvatski kružok. Zahvaljujući njoj, ova škola njeguje prijateljske veze s varaždinskom Prvom gimnazijom i Dvojezičnom saveznom gimnazijom u Borti, s kimi skupa je završen pred kratkim četve-rojezični projekt, izdavanje info-brošure.

PETROVO SELO – Ovoga vikenda u petrovskoj crikvi Sv. Petra i Pavla se održava spravišće crikvenih zborov u znaku ljeta Biblije. U programu sudjeluju jačkarni zbor Gornjega Četara, zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, mišani zbor iz Narde, Pornove i Keresteša, a naravno nastupaju i domaće pjevačice „Ljubičice”.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, u Pečuhu se 15. lipnja održava tradicionalni (već dvadeset i drugu godinu zaredom) Hrvatski dan. Ovogodišnji Hrvatski dan odlikuje folklorni program koji počinje u 9 sati i 30 minuta na šetalistu ispred pečuške katedrale. U programu će sudjelovati Omladinska i dječja skupina KUD-a „Marica” iz Salante, te Folklorni ansambl „Baranja” i njihov orkestar. Dan se nastavlja svetom misom na hrvatskom jeziku u pečuškoj katedrali s početkom u 11 sati koju će pjevati Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe uz kantorsku pratnju Anice Posavac iz Šikloša. Nakon mise nastavlja se druženje uz hrvatski folklor nastupom KUD-a „Mičevac” iz naselja Mičevca pokraj Zagreba.

SUMARTON, SVETA MARIJA – Naselje Sumarton ima potpisan ugovor o međusobnoj suradnji sa Svetom Marijom. U sklopu te suradnje povezane su i školske ustanove dvaju naselja. U osnovnoj školi toga međimurskog naselja 27. svibnja proslavljena je 150. obljetnica postojanja škole i 10. obljetnica njezine samostalnosti. Povodom obljetnice ravnateljica okružne škole u Serdahelu Marija Tišler, voditeljica sumartonskoga dječjeg vrtića Eržebet Hederić i voditelj sumartonske područne škole Žolt Trojko posjetili su međimursku ustanovu. Na priredbi je spomenuta suradnja dviju škola, a ravnatelj domaće ustanove Damir Bendelja porazgovarao je s pomurskim izaslanstvom o mogućnostima dalje suradnje.

Kemljanci pred nekadašnjom zgradom gimnazije u kojoj se je učio i Mate Meršić Miloradić

Na životnom putu gradišćanskoga velikana, dugoljetošnjega kemljanskoga farnika Mate Meršića Miloradića su krenuli 17. majuša subotu Kemljanci, pod peljanjem predsjednice Marije Nović-Štipković ter u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Med putnici je bila i načelnica Kemlje Zsuzsanna Balsay. Po riči peljačice, ov izlet je bio povezan i s drugimi istaknutimi osobami ugarske i gradišćanske povijesti, zato je prilikom putovanja najprije u Raidingu (do Trianonskoga ugovora ugarsko mjesto Doborján) posjećena rodna kuća, ka je danas muzej, kompozitora, pijanista Ferenc Liszta. Otud je kih 40 Kemljancev (jačkari, seoski aktivisti, folklorashi) nastavili put u Veliki Borištof ter je položen vijenac na grob Demetera Karalla, ki je zapravo 1980-ih ljet ganuo i Kemljance na hrvatskom putu i forsirao tjesniju suradnju med Gradišćanskimi Hrvati iz četirih zemalj. U Frakanavi, rodnom mjestu Mate Meršića-Miloradića, pri njegovomu spomeniku putnike je dočekala učiteljica Karin Gregorić, ka je zainteresiranoj grupi predstavila cijelo selo ter je otpeljala i na kušanje vina. Zadnja štacija ove ekskurzije je bila grad Kiseg, kade su se pri dvojezičnoj mramornoj ploči Kemljanci još jednoč spomenuli na Miloradića. Naime, od hrvatske crikve nedaleko, blizu kiseške tvrđave posebna tabla daje svim jur osmo ljetu na znanje da se je u kiseškoj gimnaziji učio Miloradić, gradišćanski pjesnik i dušobrižnik, a njemu je ovom pločom stavila spomenik Hrvatska manjinska samouprava Kisega, na 150. obljetnicu njegovoga rođenja. Pokidob je 17. majuš u Kisegu bio i Dan mikroregije, Kemljanci su se mogli najti i s Hrvati iz okolice Kisega. Ovput je Vince Her-

Marija Nović-Štipković, kemljanska predsjednica HMS-a, se je našla u Kisegu i s plajgorskim načelnikom Vincijem Hergovićem

gović, plajgorski načelnik, srdačno invitirao došljake i u svoje mjesto, kade je rodna kuća Miloradićevoga oca, ali na to već jako nije bilo vrimenta. Poslije jedne šetnje na kiseškom Glavnom trgu, Kemljanci su se uputili prema Lébényu, kade je je jur čekala večera. Cjelodnevno putovanje po Miloradićevi negdašnji životni koraki, i zato se je šikalo napraviti Kemljancem pokidob je ljetos 80. obljetnica smrti najslavnijega Gradišćanskoga Hrvata.

-Tiho-

Bačka

Županijski hrvatski ribički kup ove godine u Kaćmaru

Sudionici i gosti ribičkoga kupa

U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u Kaćmaru je 17. svibnja priređeno Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča. Nakon prvog u Čavolju, zatim u Baćinu, i lani u Gari, bio je to četvrti zaredom susret hrvatskih ribiča u Bačkoj.

Organizator je dao sve od sebe kako bi susret ribiča bio uspješan. Članovi Hrvatske samouprave brinuli su o svemu da se sudionici dobro provedu, pomagali su u gošćenju, pa i pripremanju luka za paprikaš koji se kuhao za goste. U tome su im se pridružili članovi mjesne ribičke udruge, pa i načelnik sela Endre Pál. Prvi put tročlane ekipe proširene su na četveročlane, uključivanjem omladinaca.

Okupljene su pozdravili glavni organizator, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Grgo Išpanović i predsjednik kaćmarskoga Ribičkog društva Marko Zelić. Ove se godine odazvala i jedna ekipa više, naime, uz ribiče iz Aljmaša, Baćina, Gare, Santova, Čavolja i Kaćmara, prvi put došli su i ribiči iz Kalače.

Nakon ranog okupljanja pokraj ribičkog jezera Batinkov i zajednički doručak, održano je ždrijebanje, te su se natjecatelji smjestili na jezeru, gdje je natjecanje trajalo od 8 do 12 sati. Usput je bilo vremena za razgovor i druženje okupljenih gostiju i uzvanika, koji su tijekom prijedodneva obilazili natjecatelje. Bilo je tu starih prijatelja i znanaca, ali i novih sudionika, pa je bilo prilike i za upoznavanje, za stjecanje novih prijatelja.

Po završetku natjecanja, nakon vaganja ulovljene ribe, održano je i svečano proglašenje rezultata.

Pošto su na prva tri susreta najuspješniji bili ribiči iz Baćina, koji su osvajanjem prvoga mjesta i u pojedinačnoj i u ekipnoj konkurenciji lani dobili u trajno vlasništvo putujući Ribički kup Bačke, ove su godine naišli na bolje, ali u svakom slučaju sretnije suparnike. Ovajput na pobjedničko postolje popeli su se drugi. Tako je prvo mjesto u kategoriji ekipnog natjecanja osvojio Aljmaš (8,36 kg), drugo Kaćmar (4,54) i treće Gara (4,02), tek četvrto bilo je Baćino, peta Kalača, šesto Santovo i sedmi Čavolj. U pojedinačnoj konkurenciji prvo mjesto osvojio je Antal Takács (Gara) s 3,24 kg, drugo Mihály Dezső (Aljmaš) s 3,14 kg, a treće Tibor Engi (Aljmaš) s 2,92 kg. U omladinskoj konkurenciji prvi je bio Ákos Hunyadi (Baćino) s 1,88 kg ulovljene ribe. Svi sudionici dobili su spomenice, najuspješniji i pehare.

Druženje je nastavljeno uza zajednički objed, a predstavnik hrvatskih ribiča iz Aljmaša Martin Prikidanović pozvao je okupljene na idući Županijski ribički hrvatski kup koji će se 2009. godine prirediti u Aljmašu.

S. B.

MOHAČ – Kako nas je obavijestio predsjednik Đuro Jakšić, u subotu, 10. svibnja, u Mohaču je priređeno međunarodno ribičko natjecanje za Kup Šokačke čitaonice koje je održano na ribnjaku u Maroku (Erdősmárok), a na kojemu se okupilo domalo 100 natjecatelja. Od 14 sati okupljene je u Čitaoničinu dvorištu zabavljao TS „Šokadija”. U 17 sati priređeno je svečano proglašenje rezultata, a od prvog do trećeg mjesta podijeljene su vrijedne nagrade. Uslijedilo je druženje uza zajedničku večeru i riblje specijalitete, riblju čorbu i pečenu ribu. Na drugi dan Duhova, u ponedjeljak, 12. svibnja, obnovljene su šokačke „kraljice” koje su u izvornoj šokačkoj nošnji obilazile domove mohačkih Hrvata pjevajući prigodne pjesme.

S. B.

Santovo

Blagdan Tijelova

Jedan od četiri zapovjedna blagdana u katolika – Tijelovo – postao je omiljen u 13. stoljeću zbog posebno svečanih procesija i hodočašća. Tijelovo je pomični blagdan i slavi se po blagdanu Presvetoga Trojstva. Kao blagdan uvodi se u Njemačkoj 1253, a papa Urban IV. 1264. godine uvodi taj blagdan za cijelu Crkvu.

U Hrvatskoj je Tijelovo i državni blagdan koji je obilježen 22. svibnja, u nas se on slavi samo u crkvi, i to na idućoj nedjeljnoj misi.

Tako je i u Santovu u nedjelju, 25. svibnja, već po običaju, između mađarske i hrvatske mise održan svečani ophod oko župne crkve prigodom kojeg se nosio Presveti oltarski sakrament, a za zajedničku procesiju i ove godine postavljena su četiri prigodna oltara na otvorenom, dva hrvatska i dva mađarska, koje su pripremili i okitili župni vjernici.

Tijelovo je u materijalnome smislu blagdan kruha bez kojega ne možemo živjeti, a u duhovnome smislu Isusovo tijelo bez kojeg ne može živjeti duh katolika.

S. B.

Pomurski riblji dani

U kaniškom Hotelu „König“ 20. svibnja održana je tiskovna konferencija u svezi s organiziranjem Pomurskih ribljih dana u Serdahelu koji će biti priređeni 14-15. lipnja na ribnjaku Serdahelskog jezera. Organizatori i glavni donatori priredbe jesu Hotel „König“ i Gastronomska udruga Kaniže i okolice. Prvi dan bit će posvećen gastronomiji (ribljim jelima), a drugi dan ribolovu. Očekuju se gosti i natjecatelji iz raznih krajeva Mađarske te iz Međimurja.

Natjecanje u dvije kategorije:

II. Natjecanje u kuhanju riblje juhe, ribljeg paprikaša

II. Razna riblja jela (gril, roštilj, punjena riba itd.).

Tročlane ekipe trebaju pripremiti jelo najmanje od pet porcija. Za ekipe će biti osigurano mjesto od 9 m², stol, voda i drvo, sve ostalo trebaju donijeti natjecatelji. Natjecatelji mogu upotrijebiti bilo kakvu slatkovodnu ribu.

Rok prijave: 6. lipnja 2008.

Prijaviti se može na telefonu kod organizatora Čabe Radija (govori hrvatski) na telefonu: +36 30 95 90 069, e-mail: radicsaba@citromail.hu.

Program dana:

– stizanje natjecatelja na mjesto, prijave kod organizatora.

10.00 – svečano otvorenje priredbe, upute natjecateljima.

13.00 – ocjenjivanje jela
svečano proglašenje rezultata.

NATJECANJE U RIBOLOVU ZA ODRASLE I MLADEŽ 15. lipnja 2008. od 7.00 sati

Mjesto: Mjesto: Serdahel (Tótszerdahely), ribnjak Serdahelskog jezera (Szerdahely-tó).

Kotizacija za odrasle: 2500 Ft/osoba, za mladež: 1500 Ft/osoba.

Loviti se može samo s plovkom.

Program dana:

7.00–7.30 pristizanje natjecatelja

7.30–8.55 pripreme

8.55–9.00 hranjenje ribe

9.00–13.00 natjecanje.

beta

Poznato je da su se Pomurci oduvijek bavili ribolovom, što je i potpuno prirodno jer se njihova naselja nalaze pokraj rijeke Mure. Otud izvire zamisao organizatora, Serdahelca Stjepana Horvata, da se priređuju Pomurski riblji dani, rečeno je na tiskovnoj konferenciji, kojim se priredbama pridružila i gastronomska udruga. Priredba će se organizirati radi populariziranja ribljih jela, koja su se nekoć često kuhala na tome području.

– Priredba Pomurski riblji dani jedinstvena je na tome području, i prema očekivanjima sudjelovat će na njoj razne udruge iz regije. Natjecanje je otvoreno za svakoga, očekuju se natjecatelji većinom neprofesionalni kuhari. Jela će ocjenjivati stručno povjerenstvo gastronomske udruge – kazao je predsjednik gastronomske udruge József Rikli.

Osim raznih natjecanja u kuhanju i pečenju ribe, bit će mogućnosti i za druge razonode. Za djecu će postaviti razne skakaonice, spuštaljke, te manji sajam obrtnika. Uvečer će se prirediti zabava na kojoj će svirati Mura band.

NATJECANJE U KUHANJU I PEČENJU RIBLJIH JELA održat će se 14. lipnja 2008. od 8 do 18 sati

Mjesto: Serdahel (Tótszerdahely), ribnjak Serdahelskog jezera (Szerdahely-tó).

Kotizacija: 3000 Ft (sadrži: 2 kg šarana, po ekipama tri spomenice i plaketa), na mjestu moći će se kupiti riba.